

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Laetitiae Perfectae Artificium In Conscientiae Recta Efformatione
inuentum, & per Adventuales Conciones expositum ac demonstratum

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1667

§. IV. Tertia hujus examinis conditio est, vt comperto crimine, Conscientia
Animam reprehendat & castiget. Quis exinde fructus, & quomodo facienda
sit haec reprehensio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11367

humilesque animos ad examen scelerum admouendos dixi, vt ^{Ita & tu-} sincera sit disquisitio. Tumet naturâ suâ humanus animus; hinc ^{midus ani-} nihil, ne sibi ipsi quidem, repræsentat sincerè & prout est, quod ^{mus dimi-} magnitudini, quam sibi ipsi fingit, possit officere. Omnia ex- ^{nuit sua} tenuat quæ sunt dedecori; & quanto magis sibi intumuit, tan- ^{scelera.} tùm exiliora sibi præstituit ea, quæ inflatos spiritus nata sunt perdomare & deprimere. Nihil sanè est certius, quàm quòd nullus sit adulator æquè mendax, quàm superbus animus sit ipsemet sibi. Fastus est qui scelera sua palpat; superbia est quæ eadem negare non potest, diminuit & extenuat, ne sibi displicere incipiat, qui malo suo sibi nimium placet. Itaque complanandus est animus; & vt complanetur, deprimendi sunt exorbitantes spiritus; sic vt æqualis sit, vt sic dicam, speculi plani adinstar, animæ superficies; neque mœrore & tædio scelerum nimium depressa, neque etiam per arrogantiam nimiamque sui ex-istimationem quidquam extuberans & inflata.

31. Planæ igitur sinceræque Conscientiæ, actionem examinis totam committe. Agat illa res suas; neque tu per varias excusationes agentem interturba: non in alienos humeros culpam conjice, non adolescentiam vitii obtende, non intentionem mentis excusa: obmutesce inquam: quidquid id fuerit, speculum repræsentabit: edicet enim Conscientia, quam non turbaueris, quidquid de re fuerit: atque id cum fecerit, magnam sui muneris, quod in perquirendis criminibus ei est impositum, partem expleuerit.

S. IV.

Tertia huius examinis conditio est vt comperto crimine, Conscientia Animam reprehendat & castiget. Quis exinde fructus, & quomodò faciendâ hæc reprehensio.

32. **A**Tque vt institutæ disquisitionis fructus vberior percipiatur, ^{Inuenio} istud sanè consulendum est, vt comperto jam scelere, alius ^{crimine,} exurgat Conscientia, seuerioremque induta vultum, pro rei ^{Conscientia} grauitate non factum tantummodò, sed & enormitatem criminis ^{serio se re-} sibi ob oculos ponat, seriâque se reprehensione corripiat & ca- ^{prehendat} stiget, ^{& castiget.}

stiget. Consilium hoc perquam vtile suggerit D. Chrysofomus. *Eat mens, inquit, atque cogitatio tua Iudex in animam atque Conscientiam tuam, adducens omnia delicta tua in medium: scrutare que animo commisisti, & pone dignas singulorum pœnas. Ducas tibi assidue; quare hoc atque illud ausus es? quare illud & illud perpetrasti? Accusa tua vestigia, non aliena: sic assidue ad hunc tortorem reuoca. Deinde si causam dicere non possit, sed balbutiat atque stupefcat, quasi superbam ancillam atque fornicatione corruptam, cæde verberibus, atque flagellis dilania.* Ita Chrysofomus. Quod si autem lanienam corpori inferre, pro naturæ, desidîa dicam potius, quàm infirmitate perhorrelcis, alia sunt quæ corpori inferri possint incommoda; genusflexiones puta, impressa terræ oscula, atque alia quæ facile suggeret peccati pudor, & seuera, si ritè adhibeatur, delicti reprehensio.

D. Chryf.
hom. 43.
in Matt.

*Multiplex
exinde fru-
ctus.*

Et quidem castigationis huius priuatæ & veluti domesticæ fructus existet multiplex. *Primò*, enim hâc inductus, incussoque tam justo pudore, faciliùs ad sceleris pœnitudinem, factique detestationem profiliet animus: & verò etiam gratiam è cælo vberiorum impetrabit, quàm veram minimeque fucatam Contritionem queat elicere. Nimis enim notum est, quàm vt pluribus debeat asseri, Davidicum istud: *Cor contritum & humiliatum Deus non despiciet.* Tum verò castigationis huius fructus *secundus*, erit, aliquâ saltè ex parte, pœnarum pro scelere meritaram relaxatio, vtpotè quas jam de te præsumpseris, & solueris veluti in antecessum. *Tertiò*, plurimùm id conducet vt impostè sapias, ab ijsque manum abstineas, quæ à teipso vides tam seuerè castiganda. *Quartò* denique, quotidiana illa reprehensio, multùm proderit vt delictorum memoria, cum Sacramentalis Confessio erit instituenda, expedita sit & prompta. Illud enim experientiâ certum est, nihil tenaciùs infingi memoriæ, quàm id ob quod acriter fuimus reprehensi; multoque adhuc tenaciùs, ob quod pœnas dedimus. Magna enim inter sensum corporis memoriâque est cognatio, magnum commercium: neque vñquam feritur corpus, quin & phantasia percellatur, eique malè sit: à phantasiâ autem ad memoriâ, vt proximus, ita facilis specierum impressarum lapsus est & relapsus. Hinc fit, vt mali perpeffi optima sit recordatio: & dum mali tolerati redit phantasia, simul etiam mali causa, peccatum scilicet, allabatur, seseque conspiciendum offert.

33.

Pfal. 50.
v. 19.

Vt

34.

Vt autem & scelerum inquisitio accuratius, & reprehensio instituat seuerius, non pigebit praxim dare, quam opportunè admodum suggerit Gregorius. Quæ quidem in eo est posita, vt totam hanc examinis actionem ita secum instituat, non quasi si de seipso, sed quasi de alio disceptaretur: atque ita se examinet, quasi si in actiones alienas inquireret, & non suas. Audi Gregorium. Cùm suo more eleganter exposuisset, vnumquemque sese oculis suis debere obijcere, vt accuratissimè se circumspiciat, addit in rem meam: *Ille autem veraciter se antè se ponit, sibiq; in presenti est, qui se in suis actibus tanquam alterum considerat.* Rationem subnectit dignam Gregorio, & quidem Magno. *Nam sunt multa peccata quæ committimus; sed idcirco nobis graua non videntur, quia priuato nos amore diligentes, clausis nobis oculis in nostrâ nos deceptione blandimur. Ex quo fit vt hoc quod agimus, & graue esse non estimamus, plerumque agatur à proximo, & nimis nobis detestabile esse videatur. Sed quare, hoc quod in nobis vile esse videbatur, graue videtur esse in proximo? nisi quia si nos sicut proximum aspiceremus, nostra reprehensibilia distictè videremus debemus ergo nosmetipsos sollicitè, sicut alios videre.*

Conscientia secum agat quasi cum alio.

D. Greg. hom. 4. in Ezech.

35.

Optimum sanè diligentiz, acrimonizque excitandæ D. Gregorii consilium. Cui si quidquam liceat adijcere, profectò nosmetipsos suaderem sollicitè non tantùm sicut alios aspicere, sed sicut hostes & aduersarios. Etenim quàm emissitios acresque oculos afferres, si tibi in aduersarij mores inquirendi à Principe demandata foret prouincia? Quid si debitoris tui rationes, & expensi acceptique commentarij in manus consignentur; quàm non legitè omnia discuteres? Quàm auidè, minima etiam æris tibi debiti indicia & documenta peruestigares? Quàm tibi suspecta forent omnia, quæ pro se afferret debitor? Denique si solutionis per fraudem denegatæ hominem conuiceris, quàm expedita tibi erit lingua, vt de dolo malo nocentem arguas? quàm prompta eloquentia, vt rei faditatem objectes, eique de fraudulentâ vitium facias & conuictum, pudoremque elicias, quo miser ille doli conuictus contabescat? Benè hæc quidem ages, & ex creditoris decepti ingenio luculenter. Verùm sic age & tute tecum; eâdemque eloquentiâ & te inuolue. Rationes tuas dum inspicias; debita, inquam Deo, tamquam eius vicarius dum inquiris, istud tibi propositum sit, cum debitore, imò cum aduersario tuo rem tibi esse,

Imò quasi cum suo aduersario & debitore.

Tunc examen instituet fidele & sincerum.

msupai

V v

à quo

à quo tibi, nisi compefcatur, magnum falutis difcrimen imminet. Idque dum tibi ferio præfixeris, minimè eft neceffarium, vt tibi formam inftituendi examinis deinceps præfcribam. Certè fanctum iftud odium tui, vitæ anteaclæ difplicentia & tædium, artem fuggeret quâ perueftiges omnia, cunctasque mentis latebras excutias, vt in promptu fit, quam aduerfario tuo objectare poffis, pudoris materia: eâque inuentâ, eloquentiffimam dabit facundiam, quâ facti fœditatem improperes, tuasque partes ferio agas, imò & Dei. Atque hîc demum eft modus, quo præteritæ vitæ examen à Confcientiâ fideliter inftituitur, & legitimè.

S. V.

Quarta conditio eft, vt Confcientia non multiplicet nec augeat peccata, neque examen fcrupulofè inftituat.

*Vti in foro
externo vi-
sanda eft
omnis ca-
lumniâ.*

NE tamen nimio examinandi feruore, omniaque reprehèdendi studio abrepta Confcientia, impositum fibi munus excedat; aliquod afferendum eft dictis temperamentum. Sanè id in Senatorum fubfelliis fedulò obferuatur, vt cum criminis actionem inftituit accufator, imprimis ei à calumniâ reo impingendâ magna fit cautio. Nam vt ab accufationibus magnum Reipublicæ accedit emolumentum, vtpotè cuius interfit exefse & puniri fcclera, ita nihil ei infelicius potefte accidere, quàm calumniâ in foro publico, & quidem tolerata. Ea autem inferri cenfenda eft, dum aut falſum crimen innocenti impingitur; aut ob fufpicionès planè ineptas & inimicitiam accufatoris redolentes, vir bonæ famæ in jus trahitur; aut cum leuia facta in immenſum augentur crimen, quod tamen nihil admodum habeat ſcelerati, niſi quòd in potentem accufatorem, ſui tamè linguæque impotentem inciderit. Procul à iudiciis ableganda ſunt eiufmodi hominum ingenia, vt pax fit Reipublicæ, imò & domesticæ; & ne per calumniandi licentiam creſcant ſcelera, dum finguntur. Impunè enim calumniari ſi liceat, breui profectò in Republicâ nemo fit vir frugi.

36.

*in Chriſto.
interno.*

Eadem omnino in domestico tribunali Conſcientiæ adhibenda eft circumſpectio, ni totâ velis turbatum domo. Cauendum, inquam,

37.